

ЛИТОВСКІЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

14.

KURIER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 18-го Февраля — 1836 — Wilno. Wtorek. 18-go Lutego.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 11-го Февраля.

Высочайшій Рескриптъ,

Данный на имя Г. Морского Министра.

Антонъ Васильевичъ! Долговременная и всегда постоянно ревностная служба ваша, неунышныя попеченія о строгомъ, во всѣхъ отношеніяхъ, соблюденіи пользы казны, по хозяйству ввѣренной вамъ части Государственнаго Управленія, и усилія, употребленныя вами къ успѣшнѣйшему построенію, согласно намѣреніямъ Моимъ столь многихъ, недостававшихъ въ Балтійскомъ флотѣ судовъ; усилія увѣнчавшіяся совершеннымъ успѣхомъ безъ чрезвычайныхъ пожертвованій со стороны Государственнаго Казначейства, налагаютъ на Меня обязанность засвидѣтельствовать вамъ ту совершенную признательность Мою, которую изъявляю Я уже вамъ неоднократно, и которую съ удовольствіемъ повторяю особенно теперь, когда, склоняясь единственно къ убѣдительной просьбѣ вашей, и зная лично, до какой степени разстроилось здоровье ваше въ продолженіи непрестанныхъ трудовъ по службѣ, — Я, столь неохотно согласился на увольненіе васъ отъ званія Морского Министра.

Надѣясь, что съ уменьшеніемъ трудовъ здоровье ваше возстановится и дастъ вамъ возможность, съ пользою для службы, участвовать въ занятіяхъ Государственнаго Совѣта, Членомъ коего вы остаетесь, Мнѣ пріятно увѣрить васъ въ томъ непремѣнномъ благоволеніи Моёмъ, съ которымъ пребываю къ вамъ всегда благосклонный.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою написано:

Въ С.-Петербургѣ,
2-го Февраля 1836 года.

НИКОЛАЙ.

(С. В.)

— Высочайшею Грамотою, 18-го Января, Всемилостивѣе пожалованъ Кавалеромъ ордена *Св. Владимира 2-й степени*, Начальникъ 5-го Округа Корпуса Жандармовъ, Генералъ-Лейтенантъ *Рупертъ*.

— Высочайшимъ Приказомъ, 29-го Января, Корпуса Морской Артиллеріи Генералъ-Лейтенантъ *Смирницкій*, уволенъ отъ должности Директора Артиллерійскаго Департамента Морского Министерства, съ оставленіемъ, по прежнему, въ званіи Инспектора того Корпуса; исключенъ изъ списковъ, умершій, состоящій по Флоту Вице-Адмиралъ *Коробка*.

— Ярославской Губерніи, Мышкинскаго Уѣзда, помѣщицы Княгини *Голицыной* крестьянинъ *Тихонъ Савельевъ*, при пожарѣ, происшедшемъ на Адмиралтейской площади, 2-го Февраля, съ необыкновеннымъ самоотверженіемъ спасалъ погибавшихъ въ пламени, и въ виду Государя спасъ восемь человекъ. Его Величество изволилъ пожаловать ему серебряную медаль, для ношенія въ петлицѣ, съ надписью: *за спасеніе погибавшихъ*, и 500 рублей ассигнаціями. (Сѣв. П.)

— Вчерашняго числа, 2-го Февраля, въ Воскресенье, начались здѣсь народныя увеселенія на Адмиралтейской площади, по случаю наступленія сырной недѣли. Но этотъ первый день праздниковъ о-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, dnia 11 Lutego.

Najwyższy RESKRYPT.

Dany na imie P. Ministra Morskiego.

Antoni Wasilewicz! Długa i zawsze statecznie gorliwa służba wasza, niezmordowana pieczołowitość, o ścisłym, we wszystkichъ względachъ, zachowaniu dobra skarbu, w gospodarstwie powierzonego вамъ wydziału Zarządow Państwa, i usilność, użyta przez was do rychłego zbudowania, zgodnie z zamiarami Mojemu, takiej liczby statków, których nie dostawało Flocie Bałtyckiej; usiłowania, uwieńczone zupełną pomyślnością, bezъ nadzwyczajnychъ poświęceń ze strony Podskarbstwa Państwa, wkładają na MNIE obowiązekъ oświadczyć вамъ tę zupełną wdzięczność Moją, którą oświadczałem вамъ już nie jednokrotnie, i którą zъ задowoleniemъ powtarzamъ szczególnie teraz, kiedy, przychyłając się jedynie do usilnej prośby waszej; i wiedzącъ osobiście, do jakiego stopnia zruynowane jestъ zdrowie wasze wъ ciągłymъ dopełnianiu nieustannychъ pracъ służby, — takъ niechętnie zgodziłem się na uwolnienie was od obowiązkowъ Ministra Morskiego.

Mając nadzieję, że zъ umnieyszeniem trudowъ zdrowię się wasze poprawi i da вамъ możność, zъ pożytkiemъ dla służby, byдъ uczestnikiemъ wъ zatrudnieniachъ Rady Państwa, którey Członkiemъ pozostajecie, przyjemnie Mi zapewnić was o témъ niezmiennémъ zadowoleniu Mojemъ, zъ którymъ zostaję ku вамъ zawsze przychylny.

Na autentyku Własną Jego CESARSKIET Mości ręką napisano:

St. Petersburg.

dnia 2 Lutego 1836 roku.

NIKOŁAJ.

(G. S.)

Przezъ Najwyższy Dyplomатъ 18-go Stycznia, Najłaskawiee mianowany Kawaleremъ Orderu *S-go Włodzimierza 2-go stopnia*, Naczelnikъ 5-go Округу Корпусу Жандармовъ, Jenerał-Perucznikъ *Rupert*.

— Przezъ Najwyższy Rozkazъ dzienny 29-go Stycznia, Korpusu Morskiej Artylleryi Jenerał-Perucznikъ *Smirnicki*, uwolniony od obowiązkowъ Dyrektora Departamentu Artylleryjskiego Ministerjumъ Morskiego, zъ pozostaniemъ, jakъ pierwей, wъ nazwaniu Inspektora tego Korpusu; wykresłony zъ listy, zmarły, liczący się we Flocie, Vice-Admirałъ *Korobka*.

— Jarosławskiej Gubernii, powiatu Myszkіńskiego, obywatelki Xieżny *Golicynowej* włościaninъ *Tichonъ Saweljew*, wъ pożarze, zdarzonymъ na placu Admiralicji, d. 2 Lutego, zъ niezwyczajnymъ zapomnieniemъ o sobie samymъ ratowałъ ginącychъ wъ płomieniachъ, i wъ obliczu Cesarza uratowałъ ośmiu ludzi. Jego CESARSKA Mość raczyłъ udarować go medalemъ srebrnymъ dla noszenia wъ pętelce zъ napisemъ: *za ratowanie ginącychъ*, i 500 rubli ассигнацыями. (P.P.)

— 2 b. m. wъ Niedzielę rozpoczęły się tu wъ stolicy na placu Admiralicji zapustne zabawy ludu. Ale ten pierwszy dzień świątъ oznaczony zostałъ wielką klęską: ogromna szopa *Lehmanna* zapaliła się i wъ niej znaczna

знаменованъ былъ большимъ несчастіемъ: сторѣлъ большой балаганъ Лемана, и при семъ случаѣ погибло значительное число людей. Для прекращенія ложныхъ толковъ и предупрежденія преувеличенныхъ, опишемъ дѣло, какъ оно происходило, во всей точности, по сообщеннымъ намъ официальнымъ свѣдѣніямъ. Это было въ началѣ пятого часа по полудни. Въ балаганѣ Лемана начиналось представленіе. Вдругъ дѣйствующіе въ пантомимѣ актеры, одѣваясь въ отдѣльной каморкѣ, увидѣли, что отъ одной лампы, слишкомъ высоко повѣшенной, загорѣлись стропила. Желая заблаговременно предостеречь публику, подняли занавѣсъ, чтобъ показать ей приближающуюся опасность. Въ то же мгновеніе открыты были настежь восемь широкихъ дверей, и всѣ зрители, находившіеся въ креслахъ, въ первыхъ и во вторыхъ мѣстахъ, выбрались заблаговременно. И остальные могли бы выйти безъ вреда, еслибъ при томъ не случилось неизбежной въ такомъ случаѣ суматохи. Плами появилось съ правой стороны балагана (если сморѣть отъ зданія присутственныхъ мѣстъ), и на этой же сторонѣ были широкіе выходы; но зрители, наполнявшіе амфитеатръ, всѣ бросились влѣво, по узкимъ лѣстницамъ, къ тѣснымъ дверямъ. Шедшіе впереди были сбиты съ ногъ задними; эти были опрокидываемы въ свою очередь. Такимъ образомъ дверь вскорѣ загромодилась, и нельзя было найти выхода. Упадшіе задыхались отъ напора другихъ. Между тѣмъ пламя обхватило весь балаганъ; крышка обрушилась и покрыла толпу горящими головнями. Изъ четырехъ сотъ человѣкъ слишкомъ, наполнявшихъ балаганъ, лишились жизни 121 чел. мужескаго пола и 5 женщинъ; всего 126 чел.; десятеро тяжело ушибены, но подають надежду къ выздоровленію.

Въ семъ ужасномъ случаѣ, утѣшительна мысль, что не было упущено ни малѣйшаго средства къ спасенію погибавшихъ, къ облегченію страданія раненыхъ, къ успокоенію жителей Столицы. При первомъ появленіи дыма, пожарныя команды прискакали одна за другою, и употребляли всѣ способы къ спасенію застигнутыхъ пламенемъ. Имъ на помощь подоспѣли команды гвардейскихъ полковъ, по близости расположенныхъ, Конной Гвардіи, Преображенскаго, Павловскаго. Въ одно время съ первою пожарною командою, Государь Императоръ изволилъ прибыть на мѣсто бѣдствія, принявъ въ судьбѣ страждущихъ истинно родительское участіе, распоряжалъ всѣми мѣрами спасенія, и оставилъ пожарные не прежде того, какъ было отыскано и вытаскано послѣднее тѣло. Трупы лишившихся жизни отвезены въ лѣтнія Палаты Градской Обуховской Больницы, гдѣ родственниками и знакомыми разобраны. Людей, подававшихъ знаки жизни, немедленно перенесли въ зданіе Адмиралтейства, гдѣ отведенъ были для нихъ особыя комнаты. Въ ту же минуту, по первому призыву, явились отсюду врачи, для поданія помощи. Народная толпа, покрывавшая Адмиралтейскую площадь, возрасла до многихъ десятковъ тысячъ; въ этой толпѣ, неудерживаемой никакими иными средствами, кромѣ присутствія Государя и чувства великаго бѣдствія, не произошло ни малѣйшаго безпорядка. Народъ безмолвно разступался широкою улицею для пропуска трубъ, саней, для перевозки раненыхъ, убитыхъ, и т. д., такимъ образомъ, что до наступленія ночи приняты и исполнены были всѣ нужныя мѣры, съ успѣхомъ, какого только можно было ожидать въ сихъ плачевныхъ обстоятельствахъ. (Смб. В.)

— Его Императорское Величество, по положенію Комитета, Гг. Министровъ въ 17 день минувшаго Декабря Высочайше повелѣть соизволилъ: предоставить всѣмъ Министрамъ и Главноуправляющимъ, въ опредѣленіи пенсій нижнимъ служителямъ ихъ въ домства, поименованнымъ въ 1448 статьѣ продолженія 3 Т. Свода Законовъ Устава о пенсіяхъ и единовременныхъ пособіяхъ поступать по точной силѣ 5 пункта Высочайшаго Указа, даннаго Комитету Гг. Министровъ въ 6 день Мая 1831 года, т. е. назначать сіи пенсіи, не представляя Комитету. (С.В.)

Новочеркасскъ, 1-го Января 1836 года.

Первый день наступившаго 1836 года составляетъ важную эпоху въ лѣтописяхъ Земли Войска Донскаго.

Въ сей день, дарованное Войску новое обь управленіи онаго Положеніе, Высочайше утвержденное 26-го Мая 1835 года, воспріяло начало свое вмѣстѣ съ торжественнымъ открытіемъ въ г. Новочеркасскѣ вновь учрежденныхъ Правительственныхъ и Судебныхъ мѣстъ.

Приведеніе Положенія сего въ дѣйствіе возложено Его Императорскимъ Величествомъ на Гг. Се-

личба згромажденных на widowisko ludzi zginęła. Dla sprostowania mylnych lub przesadzonych wieści, opiszemy ten wypadek tak, jak się zdarzył, z zupełną dokładnością, na zasadzie udzielonych nam urzędowych podań. Było to między 4 a 5 godziną po południu. W szopie Lehmana miało się zacząć widowisko. Jednym razem aktorowie, mający grać pantomimę, przebiegając się za kulisami, postrzegli, że od jednej z lamp, zbyt wysoko osadzonej, zajął się sufit. Chcąc wcześnie publiczność ostrzedz podjęto koryntę i pokazano niebezpieczeństwo. W tejże chwili otworzono ośm szerokich drzwi i wszyscy widze siedzący w krzesłach, tudzież na pierwszych i drugich miejscach, uratowali się. Ostatni również mogliby wyjść bez szwanku, jeśliby nie nienuchronne w podobnych przypadkach zamieszanie. Płomień ukazał się z prawej strony szopy, (patrzac od pałacu Sądownictw gubernialnych), i po tej też stronie były szerokie wyjscia; lecz wszyscy widze napełniający amfiteatr, rzucili się na lewo, po wązkich schodach i ku drzwiom ciasnym. Idący na czele byli obaleni przez następujących, którzy również padli pod dalszym natłokiem. Takim sposobem drzwi zostały wkrótce zawalone i niepodobna było znaleźć wyjscia. Ci co padali, dusili się zdeptani przez nadchodzących. Tymczasem płomień całą budowę ogarnął, dach runął i przywalił tłumy gorejącymi głowniami. Ze 400 przeszło osób, które się w szopie znajdowały, zginęło 121 mężczyzn i 5 kobiet w ogóle 126 osób; 10 ciężko pokaleczonych dają nadzieję wyzdrowienia.

W tej okropnej klęsce to tylko pociesza, że nie zaniedbano do ratowania ginących, ulżenia cierpień ranionych, uspokojenia mieszkańców Stolicy. Za pierwszym wybuchnieniem dymu, komendy pożarne kolejno jedna po drugiej nadbiegły i czyniły wszelkie usiłowania ku ratowaniu objętych ogniem. W pomoc im przybyły komendy półków gwardyi, mających w bliskości swe koszary, jako to: konnej gwardyi, Преображенскаго, Павловскаго. W tejże chwili z najpierwszą ogniową komendą Najjaśniejszy Cesarz Jego Mość raczył przybyć na pożar, z prawdziwie oycowską czułością troszczył się o los cierpiących, rozrządzał wszelkimi ratunkami środkami i nie wprzód pogorzeliśko opuścił, aż zeń ostatnie nie wydobyto ciała. Trupów odwieziono do letnich pokojów szpitalu Obuchowskiego, gdzie w ciągu następnego dnia wszystkie zostały rozebrane po domach przez krewnych. Ciała, dające znaki życia, natychmiast przeniesione były do oddzielnych pokojów w Admiralicyi. W tejże chwili zjawili się lekarze dla dania im pomocy. Tłumy ludu okrywającego plac Admiralicyi zwiększyły się do kilkudziesięciu tysięcy, i w tej zgrai, nie powściąganey niczem, prócz obecności Najjaśniejszego Pana i uczucia wielkiego nieszczęścia, żaden nieporządek się nie zdarzył. Lud w milczeniu rozwierał się w szeroką ulicę dla przepuszczenia sikawek, san, wożących trupów i rannych, tak iż przed nocą jeszcze przedsięwzięte i dokonane zostały wszelkie środki, jakie tylko podobnemi były w tak smutnych okolicznościach.

— Jego Cesarska Mość, po nastąpieniu postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, w dniu 17 zeszłego Grudnia Narwyrz rozkazać raczył: polecić wszystkim Ministrom i Naczelnie zarządzającym, w naznaczaniu pensyi dla niższych służących w ich wiedzy, wymienionych w 1448 artykule dalszego ciągu 3 T. Połączenia Praw Ustawy o pensjach i jednorazowych wspomnieniach, postępować podług mocy 5 punktu Narwyrzszego Ukazu, danego Komitetowi PP. Ministrów w dniu 6 Maja 1831 roku, t. j. naznaczać te pensye, nie przedstawiając Komitetowi. (G. S.)

Nowy-Czerkask, 1-go Stycznia 1836 r.

Pierwszy dzień nastąpię 1836-go roku, stanowi ważną epokę w rocznikach Ziemi Woyska Dońskiego.

W dniu tym, darowana Woysku nowa o jego zarządzie Ustawa, Narwyrz utwierdzona 26-go Maja 1835 roku, wzięła swój początek razem z uroczystym otwarciem w mieście Nowym-Czerkasku nowo ustanowionych Urzędów Administracyjnych i Sądowych.

Doprowadzenie do skutku tej Ustawy, włożone zostało przez Jego Cesarską Mość na PP. Senatorów

нагоровъ: Генераль-Лейтенанта *Княжнина* и Тайнаго Советника *Болгарскаго*, которые, согласно Высочайшей волѣ, приступили къ сему въ 1-й день настоящаго Января.

На сей конецъ, согласно съ древними войсковыми обычаями, устроено было торжество въ войсковомъ кругу, на которое со всей Земли Донскаго Войска стеклись во множествѣ обитатели всѣхъ сословій, съ станчичниками своими.

Утромъ, въ день Нового года, изъ дома, занимаемаго Войсковымъ Правленіемъ, началось торжественное шествіе процессіи къ собору, со всеми Войсковыми регаліями, знаменами древними и новѣйшими, жалованными войску, и разнымъ полкамъ онаго, со времени Императора ПЕТРА I-го; равно Войсковыми клейнодами.

Шествіе сіе открывалъ Исправляющій должность Начальника Штаба Войска Донскаго, Генералъ-Маіоръ *Вердеевъ*, несшій на бархатной подушкѣ Высочайше утвержденное Положеніе объ управленіи Донскаго Войска, а въ заключеніе слѣдовалъ Войсковой Наказный Атаманъ, Генералъ отъ Кавалеріи *Кутейниковъ*, сопровождаемый прочими Генералами, Чиновниками, избранными въ новыя должности, и всѣми станицами Войска, съ ихъ станичными регаліями.

По прибытіи процессіи въ соборную церковь, началось Божественное служеніе панихидою, по блаженной и вѣчно достойной памяти Императоръ АЛЕКСАНДРЪ I-мъ. Потомъ совершена Божественная Литургія, при окончаніи которой Пресвященный *Афанасій*, Архіепископъ Новочеркасскій и Георгіевскій, произнесъ приличное поучительное слово, исполненное силы и Христіанскаго Благочестія. — А за симъ совершено съ колѣнопреклоненіемъ благодарственное Господу Богу молебствіе о здравіи Его Императорскаго Величества Государа Императора НИКОЛАЯ ПАВЛОВИЧА и всего Августѣйшаго Его Дома; причемъ изъ артиллеріи, бывшей въ строю съ прочими войсками, произведено сто одинъ выстрѣлъ.

По окончаніи молебствія, избранные Чиновники приведены къ присягѣ на новые ихъ должности, и торжественное шествіе возвратилось прежнимъ порядкомъ въ Войсковое Правленіе.

Здѣсь, по прибытіи Преосвященнаго *Афанасія*, Наказнаго Атамана и Сенаторовъ: Генераль-Лейтенанта *Кляжнина* и Тайнаго Совѣтника *Болгарскаго*, совершенно водоосвященіе, и по пропѣтіи многолѣтія Государю Императору и окропленіи Святою водою каморы Присутствія, отъ лица Г. Сенаторовъ произнесена рѣчь, настоящему случаю приличная.

За симиъ Гг. Сенаторами открыты въ тотъ же день войсковыя: Правленіе, Дежурство и Приказъ Общественнаго Призрѣнія.

Такимъ образомъ положено торжественно начать дѣйствіемъ новаго Положенія. Оно, объемля во всемъ пространствѣ всѣ части Войскаго управленія: Гражданскаго и Военнаго, опредѣляетъ съ строгою точностію права и обязанности каждаго изъ Войсковыхъ обитателей. Оно, устраняя недостатки и безпорядки, бывшіе въ прежнемъ управленіи, указываетъ твердыя правила, по коимъ Начальствующія лица обязаны дѣйствовать для общаго блага Войска. Оно, не измѣняя ни служебныхъ обязанностей, ни правъ, ни коренныхъ установленій Войска, открываетъ оному всѣ источники, всѣ средства къ достиженію прочнаго благосостоянія: торговля, земледѣльство, художества, ремесла, общепользныя учрежденія, Войсковыя и частныя—все въ совокупности, охраняемое силою сего Положенія, получаетъ новую жизнь, новую дѣятельность.

Съ искренними и неллицемѣрнымъ восторгомъ приняли Положеніе сіе жители Донскаго Войска, какъ залогъ ихъ собственнаго и потомства ихъ благосостоянія. Бывшія же на торжествѣ 1-го Января, ближайшія къ г. Новочеркаску станицы, равно станицы городскія, изъявили предъ Гг. Сенаторами лично чувства безпредѣльной вѣроподданнической благодарности за Всемилостивѣйше дарованный имъ мудрый законъ, упрочивающій благосостояніе цѣлаго Войска и ограждающій личность и достоинствѣ каждого изъ нихъ.

Сямъ самымъ чувствомъ проникнуты всѣ со-
словія Земли Войска Донскаго, и всѣ они безъ изъ-
ятія съ благоговѣніемъ и признательностію возсы-
лаютъ благодаренія свои за отеческія о благѣ ихъ
почеченія Всемилостивѣйшаго Государа Императора.

Объявленный Г. Наказнымъ Атаманомъ 1-го сего Января, по Войску Донскому, объ открытіи Войсковыхъ Правительственныхъ и Судебныхъ мѣстъ, приказъ, въ коемъ съ подробностію изложены тѣ пользы, какихъ станицы и лично казаки должны ожидать отъ новаго Положенія, здѣсь прилагается.

Jenerał-Porucznika *Kniaźnina* i Radcę Taynego *Bołharskiego*, a którzy zgodnie z NAYWYŻSZĄ WOLĄ, przystąpili do tego w dniu 1-szym terażniejszego Stycznia.

Na ten koniec, podług dawnych wojskowych zwyczajów, urządzona była uroczystość w wojskowym kole, na którą ze wszystkich stron Ziemi Woyska Dońskiego zgromadziło się mnóstwo mieszkańców różnych stanów, ze swemi stanicznikami.

Rano, w dzień Nowego-Roku, z domu zajmowa-
nego przez Administracyą Woyskową, zaczęła się uro-
czysta processya do Soboru, ze wszystkimi woyskowe-
mi regaliami, sztandarami starożytnymi i nowszymi, da-
rowanemi Woysku, i różnym jego półkom, z czasów
CESARZA PIOTRA I-go; również z woyskowemi kley-
notami.

Processyą zaczynał pełniący obowiązek Naczelnika Sztabu Woyska Dońskiego, Jenerał-Major *Berdiajew*, który niośł na axamitney poduszce NAWYŻEJ utwierdzoną Ustawę o zarządzie Woyska Dońskiego, a na końcu postępował Woyskowy Zarządzający Ataman, Jenerał Jazdy *Kutejnikow*, w towarzystwie innych Jenerałów, Urzędników wybranych do nowych obowiązków, i wszystkich stanic Woyska, z ich stanicznemi regaliaми.

Po przybyciu processyi do Soborney cerkwi, zaczęło się nabożeństwo żałobne za błogosławioney i wieczney pamięci. CESARZA ALEXANDRA I-go. Potém odprawiona była Msza święta, przy zakończeniu której Nayprzewielebniejszy *Atanazy* Arcybiskup Nowo-Czerkaski i Giorgiewski, miał przyzwoitą pouczającą naukę, pełną mocy i Chrześciańskiey prawowierności. — A potém z klęceniem zaniesione zostały dziękczynne do Pana Boga modły za zdrowie NAYJAŚNIEYSZEGO CESARZA JEJEGO MOŚCI NIKOŁAJA PAWŁOWICZA i Całego NAYJAŚNIEYSZEGO JEJEGO Domu; przy czém Artyllerya znajdujaca się w szeregu z innemi woyskami, uczyniła sto jeden wystrzał.

Po ukończeniu modłów, wybrani Urzędnicy wykonali przysięgę na nowe ich obowiązki, i uroczysta processya powróciła dawniejszym porządkiem do domu Woyskowej Administracyi.

Tu, po przybyciu Naysprzewielebniejszego *Atana-*
zego, Zarządzającego *Atamana* i Senatorów: Jenerał-Po-
ręcznika *Kniaźnina* i Radey Taynego *Botharskiego*,
odbyło się pokropienie wodą, i po zaśpiewaniu mnogich
lat Cesarzowi Jego Mości i poświęceniu wodą święco-
ną Kamery Sądowniczej, w imieniu Senatorów miana
była mowa stosowna do obecnego obchodu.

Potém przez PP. Senatorów tegoż dnia odkryte zostały Rząd, Dyżurstwo i Urząd Powszechney Opieki Woyska.

Tym sposobem uroczyscie dano początek działaniom nowej Ustawy. Ustawa ta, w zupełny obszerności zawierając wszystkie gałęzie rządów Woyska: Cywilne i Woyskowe, przepisuje ze ścisłością prawa i obowiązki każdego z Woyskowych mieszkańców. Ona, usuwając niedostatki i nieporządki, były podczas dawniejszego zarządu, pokazuje gruntowne prawidła, podług których, osoby zwierzchnicze, obowiązane są działać dla dobra powszechnego Woyska. Ustawa ta nie odmieniając ani obowiązków służby, ani praw, ani zasadniczych urządzeń Woyska, odkrywa mu wszystkie źródła, wszystkie środki do osiągnięcia trwałego szczęścia. Handel, rolnictwo, sztuki, rzemiosła, powszechnie pożyteczne zakłady, woyskowe i prywatne, wszystko w ogólności, zachowane mocą tej Ustawy, otrzymuje nowe życie, nową działalność.

Ze szczerem a nieobłudnem uniesieniem, przyjęli tę Ustawę mieszkańcy Woyska Dońskiego, jako zakład własney ich i ich potomstwa pomyślności. Byłe zaś na uroczystości 1-go Stycznia poblizsze od Nowo-Czerkaska, stancy, również stancy mieyskie, oświadczyły o sobiście PP. Senatorom uczucia nieograniczoney wier-nych poddanych wdzięczności, za Naytaskawiey doro-owane im mądre prawo, utrwalające pomyślność całego Woyska i zabezpieczające osobistość i majątek każde-go z nich.

Tém samém uczuciem przejęte wszystkie stany Ziemi Woyska Dońskiego i wszystkie bez wyjątku, z pokorą i wdzięcznością zasyłają swe modły, za Oycowską o dobro ich pieczołowitość Najsłaskawszego CESARZA Jego Mości.

Ogłoszony przez Pana Zarządzającego Atamana dnia 1-go Stycznia do Woyska Dońskiego rozkaz dzienny, o otworzeniu Urzędów Administracyjnych i Sądowych Woyska, w którym szczegółowie wyłożono te korzyści, jakich stancy i osobiście Kozacy spodziewać się powinni od nowej Ustawy, tu się załącza.

Къ сему присоединяется и поднесенный Его Императорскому Величеству, чрезъ посредство Гг. Сенаторовъ: Генераль-Лейтенанта *Княжнина* и Тайного Советника *Болгарскаго*, за подписаніемъ Гг. Войсковыхъ Депутатовъ (Предводителей Дворянства), благодарственный отъ лица всего Донскаго Дворянства адресъ.

Адресъ, поднесенный ГОСУДАРЮ ИМПЕРАТОРУ, отъ лица всего Донскаго Дворянства, за подписаніемъ Гг. Войсковыхъ Депутатовъ (Предводителей Дворянства.)

Щедроты Августѣйшаго Монарха къ Войску Донскому, изліянныя въ Высочайше дарованномъ ему въ 26-й день Мая 1835 года Положеніи, превзошли все надежды наши. Но изъ всехъ сословій, озаренныхъ благотворными лучами Закона сего, ни одно не носитъ на себѣ столько знаменъ драгоценнаго благоволенія, какъ Дворянство Донское, удостоенное великими преимуществами, успокоенное въ удобствахъ жизни, обезпеченное въ участіи потомства: оно не находитъ ни силъ, ни выражений принести Государю, Отцу и Благодѣтелю признательности по достоинству. Даже кровь нашихъ предковъ, литая усердно за славу и спокойствіе отечества, въ продолженіе трехъ вѣковъ, едва ли заслуживаетъ искупить предъ Престоломъ справедливаго мздовоздателя, несказанныя милости Помазанника Божія. Счастливы будемъ, если по стопамъ ихъ удостоимся до послѣдняго вздоха посвятить жизнь нашу на службу Его Императорскаго Величества, и пламенѣя благодарностію, которую не истощитъ и всеокрушающее время, передать сынамъ нашимъ до позднѣйшаго поколѣнія сердца, полныя славы Его Имени, и перелить въ нихъ чувство благоговѣнія къ Особѣ Боготворимаго НИКОЛАЯ, Благодѣлительницы Отечества Государыни Императрицы и Августѣйшаго Цесаревича Наслѣдника, Дражайшаго Атамана нашего.

Подписали:

Генераль-Маіоръ *Рубашкинъ*.
Генераль-Маіоръ *Кирсановъ*.
Генераль-Маіоръ *Кузнецовъ 1-й*.
Генераль-Маіоръ *Харитоновъ 1-й*.
Лейбъ-Гвардіи Казачьяго полка Полковникъ *Красновъ 1-й*.

Полковникъ *Скасырскій*.
Подполковникъ *Номинсовъ*.
Войсковой Старшина *Машликинъ*. (Р. И.)
(Продолженіе впереди.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Великобританія и Ирландія.

Лондонъ, 12-го Февраля.

Г. Джонъ М'Нейлль, наименованъ Англійскимъ Министромъ при Дворѣ Персидскаго Шаха.

— По донесеніямъ изъ Лиссабона отъ 5-го Февраля, Коммиссія Кортесовъ по дѣламъ военнымъ, объявила мнѣніе, чтобы ни супругъ Королевы, ни иностранецъ никогда не были главнокомандующими Португальскаго войска.

— Купеческія письма отъ 17-го Января, изъ Нью-Йорка утврждаютъ, что Президентъ *Джаксонъ* послалъ повелѣніе Американскому флоту на Средиземномъ морѣ, оставить свое пристанище, и возвратиться въ Государство. (G. C.)

Австрія.

Вѣна, 10-го Февраля.

Въ Австрійскомъ Наблюдателѣ напечатано: „Высочайшій Дворъ повергнуть въ глубочайшую печаль, по причинѣ полученнаго сегодня здѣсь извѣстія о кончинѣ Ея Величества Королевы Обихъ Сицилій. Печаль, отъ столь неожиданной потери сей знаменитой высокими дарами ума и сердца Королевы, можетъ только равняться радости, каковою было исполнено Королевство при извѣстіи, за двѣ недѣли предъ симъ полученномъ, о рожденіи Наслѣдника Престола. Съ послѣднимъ дыханіемъ Королевы нисходить въ гробъ тѣ прелестныя надежды, которыя подавала она о себѣ, будучи въ кратковременное свое пребываніе украшеніемъ Престола, и пріобрѣвъ всеобщую любовь и уваженіе народовъ, подвластныхъ Скипетру Августѣйшаго Супруга.

По случаю кончины Ея Величества Королевы Обихъ Сицилій при Императорскомъ Дворѣ наложено трауръ на 46 дней.

— Императорскій Фельдмаршалъ - Порутчикъ Принцъ Фердинандъ Саксенъ-Кобургскій обратно прибылъ сюда изъ Готы.

— Обнародованнымъ вчера объявленіемъ, отмѣненъ законъ, воспрещающій выходящимъ изъ Монастырей и орденовъ распорядитъ и завѣщать имѣнія.

— Е. К. Высоч. Герцогъ Палатинъ, въ первый разъ послѣ болѣзни третьяго дня сюда прибылъ и

Do tego się przydaje i podany JEGO CESARSKIEY MOŚCI, przez PP. Senatorów: Jenerał-Porucznika *Княжнина* i Radcy Taynego *Botharskiego*, za podpisem PP. Woyskowych Deputowanych (Marszałków Dworzanstwa), dziękczynny w imieniu całego Dońskiego Dworzanstwa adress.

Adress, podany JEGO CESARSKIEY MOŚCI, w imieniu całego Dońskiego Dworzanstwa, podpisany przez PP. Woyskowych Deputowanych (Marszałków Dworzanstwa).

Szczodroty NATJAŚNIEYSZEGO MONARCHY wydane na Woysko Dońskie przez NATWYŻEY darowaną mu dnia 26 go Maja 1835 roku Ustawę, przewyższyły wszystkie nasze nadzieje. Lecz ze wszystkich stanów, oświeconych dobroczynnymi promieniami tego prawa, żadne nie nosi na sobie tyle znaków łask naydroższych, jak Dońskie Dworzanstwo, zaszczycone wielkimi przywilejami, zaspokojone w dogodnościach życia, zabezpieczone względem losu potomstwa: nie ma ani sił, ani wyrazów do złożenia Panu, Oycu i Dobroczyncy wdzięczności, jakby godnie należało. Krew nawet naszych przodków, gorliwie przelewana za sławę i spokojność oyczyzny naszej, w przeciągu trzech wieków, zaledwo zasługuje odkupić przed Tronem Sprawiedliwego Wynagrodziciela niewypowiedziane łaski Pomazańca Pańskiego. Będziemy szczęśliwymi, jeśli, postępując w ich ślady, otrzymamy zaszczyt do ostatniego technienia, poświęcić życie nasze na służbę JEGO CESARSKIEY MOŚCI, i pałając wdzięcznością, które nie wygładzi sam czas, wszystko niszczący, będziemy mogli zostawić synom naszym do naypoźniejszych pokoleń serca, pełne sławy JEGO Imienia, i przelać w nich uczucie wdzięczności ku Osobie Dobroczynnego NIKOŁAJA, Dobrodzieyki oyczyzny NATJAŚNIEYSZEGO CESARZOWEY i NATJAŚNIEYSZEGO CESARZEWICZA NASTĘPCY, Naydroższego naszego Aтамана.

Podpisali:

Jenerał-Major *Rubaszkin*.
Jenerał-Major *Kirsanow*.
Jenerał-Major *Kuzniecowa 1-szy*.
Jenerał-Major *Charytonow 1-szy*.
Leib-Gwardyi półku Kozackiego Półkownik *Krasnow 1-szy*.

Półkownik *Skasyrskow*.
Podpółkownik *Nominosow*.
Woyskowy Starszyna *Maszłykin*. (R. I.)
(Dalszy ciąg nastąpi).

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

BRITANIA WIELKA I IRLANDYA.

Londyn, dnia 12 Lutego.

Pan John M'Neill, został mianowany Ministrem Angielskim przy dworze Szacha Perskiego.

— Według doniesień z Lizbony daty 5-go Lutego, Kommissya Korteżów do spraw wojennych oświadczyła się za tém, że ani małżonek Królowej, ani żaden cudzoziemiec, nie może być nigdy Naczelnym Wodzem woyska Portugalskiego.

— Listy kupieckie z Nowego-Yorku, daty 17-go Stycznia, zapewniają: że Prezydent *Jackson* posłał rozkaz flocie Amerykańskiej na morzu Szródziemném, ażeby opuściła swe stanowisko i wracała do kraju. (G. C.)

AUSTRYA.

Wiedeń, dnia 10 Lutego.

W Dostrzegaczu Austriackim czytamy: „Dwór Naywyższy w głębokim smutku pogrążony został przez nadeszłą tu dzisiaj wiadomość o śmierci Najjaśniejszej Królowej Jey Mości Obojey Sycylii. Smutek po stracie, tak niespodzianey, tey, wysokimi zaletami umysłu i serca znakomitey Pani, może równać się tylko radości, jaką wiadomość o szczęśliwem przez nią powiciu Następcy tronu, przed dwoma tygodniami napelniła Królestwo. Z ostatniem technieniem Królowej zstępują do grobu naypiękniejsze nadzieje, które sobie przez krótki czas bytu swojego, będą ozdobą tronu, w powszechney miłości i czci ludow, berła Najjaśniejszego Męża podległych, zjednała.

Dwór Cesarzski 12-go t. m., na 46 dni, przywdziewa żałobę po Najjaśniejszej Królowej Jey Mości Sycylijskiej.

— Cesarzski Marszałek Polny Porucznik, Xiążę *Ferdinand Sax-Koburg*, z Goty na powrót tu przybył.

— Przez ogłoszoną wczora publikatę, cofnione zostało prawo, zabraniające osobom, występującym z klasztorów i zakonow, rozrządzać i testamentem zapisywać majątek.

— J. K. W. Arcy Xiążę *Palatyn*, zawezora wieczorem, pierwszy raz po swej chorobie, dla odwiedze-

послѣ свиданія съ Императоромъ, Княземъ *Меттернихомъ* и другими, вчера обратно отправился въ *Пресбургъ*. Досадываются, что цѣлю сего посѣщенія было закрытіе Венгерскаго Сейма.

— Въ нашей арміи много высшихъ офицеровъ получило пенсіоны.

— Ледъ на Дунаѣ совершенно очистился, и сего дня восстановлено безопасно сообщеніе.

— Рѣже показываются припадки холеры.

— Мы получили письмо изъ Александріи отъ 9-го ч. Января съ весьма печальными извѣстіями. Смертность отъ моровой язвы безпрестанно свирѣпствуетъ. Изъ Салоники тоже уведомляютъ, что въ *Драмѣ*, *Каваллѣ* и окрестностяхъ не перестаютъ умирать отъ моровой язвы. (A.P.S.Z.)

ФРАНЦІЯ.

Парижъ, 9-го Февраля.

Король занимался вчера предъ полуднемъ съ *Г. Тьеромъ*, два раза съ Графомъ *Аржю*, а напоследокъ съ Княземъ *Броли*, *Г-мъ Персиль* и Графомъ *Дюшатель*. Въ 4 часа Князь *Таллейранъ* имѣлъ съ *Е. Вел.* свиданіе. Вчера вечеромъ сказывали, что *Г. Дюпенъ*, *Пасси* и *Созе* приглашены на сегодня къ Королю на обѣдъ.

— Назначенную вчера отъ Палаты Коммиссію, для разсмотрѣнія проекта о уменьшеніи процентовъ, составляютъ слѣдующіе члены: *Г. Лакавъ-Лапланжъ*, *Бессьеръ*, *Одье*, *Саванди*, *Пикосъ*, *Фульширонъ*, *Лафиттъ*, *Беслей* (отецъ) и *Гуэнъ*, 4 первые были противу, а 5-ре послѣднихъ за проектомъ. Первые имѣли 164, а другіе 202 баловъ.

— Слышно, что *Г. Гюманъ* чрезъ нѣсколько дней отправится въ *Страсбургъ*; вчера въ 4-мъ отдѣленіи Палаты, коего онъ членомъ, объявилъ, что онъ не вступить въ новый Кабинетъ.

— Вчерашній номеръ *Gazette de France* на почтѣ и въ Редакціи задержанъ.

— Изъ Тулона доносятъ отъ 5-го ч. с. м., что по письмамъ изъ *Алжира*, корпусъ, назначенный для экспедиціи въ *Тремеценъ*, слѣдуя туда, на пути, претерпѣлъ отъ войска *Абдель-Кадера* нападеніе; однакожь *Эмиръ* совершенно разбитъ и раненъ въ лѣдью. Сію дивизію первыхъ числа Февраля ожидаютъ обратнo въ *Оранъ*.

— Письмо изъ *Ст.-Жанъ-де-Луцъ* отъ 24 Февраля содержитъ слѣдующее: „Вчера изъ *Онъате* полученныя здѣсь извѣстія, доходящія до 31-го ч., сообщаютъ, что Генераль *Кордова* со всемъ своимъ войскомъ оставилъ *Витторію*, и обратился къ *Эбро*; онъ чувствуетъ недостатокъ въ жизненныхъ припасахъ и деньгахъ, войско же совершенно лишилось бодрости; между *Английскими* солдатами свирѣпствовала горячка.“ По словамъ другаго письма, *Кордова* отступилъ къ *Эбро*, дабы отправить нѣкоторые войска въ *Кастилію*, а въ случаѣ нужды въ *Мадридъ*, гдѣ весьма опасались на счетъ сохраненія спокойствія.

10-го Февраля.

Перевѣсъ Министертва еще продолжается. Вчера въ полдень *Г. Дюпенъ*, *Созе* и *Пасси*, были у Короля. Предложены ли имъ должности, и приняты ли онѣ ими, о томъ ничего еще точно неизвѣстно. Въ 2½ часа Король еще занимался съ Графомъ *Дюшатель* и Адмираломъ *Дюперре*, а въ 3 часа, Князь *Броли*, *Г. Тьеръ*, также Графъ *Персиль* и Графъ *Монталиве*, имѣли съ Королемъ свиданіе. Въ 4 часа, *Е. В.* принималъ Князя *Таллейрана*. *Messenger* между тѣмъ сообщаетъ два списка Министровъ, въ началѣ перваго *Маршалъ Жераръ*, въ началѣ же другаго *Г. Дюпенъ*. *Журналъ Првній* присовокупляетъ, что сіи списки не заслуживаютъ ни малѣйшаго вниманія; впрочемъ должно знать, что *Г. Дюпенъ*, *Пасси* и *Созе*, уже въ предыдущемъ свиданіи съ Королемъ объявили готовность составить новый Кабинетъ; вчерашняго вечера ничего еще не было постановлено.

— Говорятъ, что Король совершенно освободилъ отъ заключенія, двухъ литераторовъ *Г. Лионна* и *Биша*.

— Вчера по телеграфу получено здѣсь извѣстіе о смерти Королевы Обѣихъ Сицилій.

— Новѣйшія извѣстія изъ *Мадрита*, доходятъ до 2-го ч. Февраля; въ нихъ содержится, что *Г. Мендизабаль* намѣренъ дополнить Министертво тотчасъ по открытіи *Кортесовъ*.

— Сегодня на биржѣ не хотѣли вѣрить о вступленіи *Г. Дюпена* въ Министертво, и замѣчено, что Министертское безначаліе продолжится можетъ еще нѣсколько дней. Впрочемъ денежныя курсы держались.

11-го Февраля.

Вчера Графъ *Моле* имѣлъ у Короля пріемъ. Король потомъ занимался по очереди съ *Г. Аржю*, *Ги-*

ниа ту прѣхыwszy, по rozmówieniu się z Cesarzem, Xieciem *Metternichem* i innemi, wczora z powrotem do *Presburga* wyjechał. Domyślają się, że celem tego przybycia było zamknięcie *Seymu Węgierskiego*.

— W woysku naszymъ wiele wyższych oficerów otrzymało pensye.

— Kra na *Dunaju* zupełnie przeszła, i zupełnie już bezpieczna zaczęła się dzisiaj komunikacya.

— Rzadsze tu są przypadki cholery.

— Mamy przed sobą list z *Alexandryi* pod 9 *Stycznia*, z bardzo smutnemi wiadomościami. Ciągłe przerażają zdarzenia śmierci z przyczyny powietrza. Z *Saloniki* także donoszą, że w *Drama*, *Cavalla*, i okolicach ciągle umierają z powietrza. (A. P. S. Z.)

FRANCYA.

Paryżъ, dnia 9 Lutego.

Król wczora przedъ południemъ pracował z *P. Thiers*, dwa razy z *Hrabią Argout*, a naostatek z *Xieciem Broglie*, Panem *Persil* i *Hrabią Duchatel*. O godzinie 4 *Xiaże Talleyrand* miał z *J. K. M.* rozmowę. Wczora wieczoremъ zapewniano, że *PP. Dupin*, *Passy* i *Sauzet* zostali na dzisiejszy obiad do Króla zaproszeni.

— Wyznaczona wczora w biurze Izby Kommissya do roztrząsania wniosku *P. Gouin* o zmniejszeniu procentów, składa się z następujących 9 członków: *PP. Lacave-Laplanche*, *Bessieres*, *Odier-Savandy*, *Pacos*, *Fulchiron Lafitte*, *Beslay* (ojciec) i *Gouin*; 4 pierwsi byli przeciw, 5 zaś ostatni za projektem. Tamci mieli 164, ci zaś 202 głosów.

— *P. Human*, jak słysząc, za kilka dni uda się do *Strazburga*; wczora w czwartym biurze Izby, którego on jest członkiem, wyraźnie oświadczył, że do nowego gabinetu nie wejdzie.

— Wczorajszy numer *Gazette de France* na pocztę i w Redakcyi skonfiskowany został.

— Donoszą z *Tulonu* pod d. 5 t. m., że podług listów z *Algieru*, korpus, przeznaczony na wyprawę do *Tremezenu*, został, idąc tam, na drodze przez woysko *Abdel-Kadera* napadnięty; jednakże *Emir* zupełną poniosł porażkę, i raniony był w nogę. Dywizya ta w pierwszych dniach Lutego na powrót do *Oranu* jest oczekiwaną.

— W pewnym liście z *St. Jean de Luz* pod 24 Lutego zawiera się, co następuje: „Wczora z *Onate* otrzymane tu wiadomości, dochodzące do dnia 31, udzielają: że *Kordowa* z całym swym woyskiem *Vittorią* opuścił, i udał się ku *Ebro*. Braknie mu żywności i pieniędzy, a woysko zupełnie straciło męstwo. Między angielskimi żołdakami panował *typhus*.“ Podług innego listu, *Kordowa* cofnął się ku *Ebro*, ażeby niektóre woyska do *Kastylii*, a w razie potrzeby do *Madrytu* wystać, gdzie bardzo się troszczono o utrzymanie spokoyności.

Dnia 10.

Przesilenie ministeryalne trwa jeszcze i dzisiaj. Wczora o południu *PP. Dupin*, *Sauzet* i *Passy* byli u Króla. Azali im urzędy ofiarowano, lub czy przez nich przyjęte były, o tém nic jeszcze pewnego nie mówiono. O pół do trzeciej Król pracował jeszcze z *Hrabią Duchatel* i *Admiralem Duperré*, a o godzinie 3, *Xiaże Broglie*, *P. Thiers*, także *P. Persil* i *Hrabia Montalivet* mieli rozmowę z Królem. O godzinie 4 *J. K. M.* przyjmował *Xiecia Talleyranda*. Tym czasem *Messenger* podaje znowu dwie listy Ministrów: na czele pierwszej *Marszałek Gérard*, a na czele drugiej *P. Dupin*. *Journ. des Debats* umieszcza, że te listy na najmnieyszą nie zasługują uwagę. Trzeba tym czasem wiedzieć, że *PP. Dupin*, *Passy* i *Sauzet* w powyższej rozmowie z Królem już oświadczyli się gotowemi złożyć nowy gabinet. Do wczorajszego wieczora nic jeszcze nie było postanowiono.

— Mówią, że Król uwolnił zupełnie od reszty kary więzienia, dwóch literatów, *PP. Lyonne* i *Bichat*.

— Wczora przez telegraf otrzymano tu wiadomość o śmierci Królowej *Obojey Sycylii*.

— Najnowsze wiadomości z *Madrytu* są 2 Lutego; w nich czytamy, że *P. Mendizabal* chce uzupełnić Ministeryum dopiero po otwarciu *Kortezów*.

— Na dzisiejszej giełdzie nie chciano dawać wiary o wejściu *P. Dupin* do Ministeryum, i uważano, że jeszcze ministeryalne *interregnum* kilka dni potrwać może. Z tém wszystkiém kursa się trzymały.

Dnia 11.

Wczora *Hrabia Moie* od Króla był przyjmowany. Król potem kolejno pracował z *PP. Broglie*, *Ar-*

зо и *Дюшатель*. Въ 4 часа Князь *Таллейранъ* опять имѣлъ свиданіе съ Королемъ. Вскорѣ потомъ былъ слухъ, что Гг. *Дюпенъ*, *Созе* и *Пасси*, опять приглашены къ Королю на обѣдъ. Не подлежитъ сомнѣнію, что до вчерашняго вечера, еще ничего не было постановлено.

— Правительство получило вчера по телеграфу извѣстіе о послѣднемъ посольствѣ Генерала *Джаксона*. Депеша по сему предмету нашего Посланника заключается въ слѣдующихъ словахъ: „Президентъ *Джаксонъ* 19 ч. подавъ въ Конгрессъ мѣтѣ, въ которомъ предлагаетъ принять законъ, закрыть Американскіе порты для Французскихъ кораблей.“

— Корабельный Капитанъ *Шоази*, вмѣсто Г. *Жюбелена*, возвратившагося по болѣзни во Францію, назначенъ Губернаторомъ Французской Гвѣаны.

— По новѣйшимъ извѣстіямъ съ Испанскихъ границъ, главная квартира *Донъ-Карлоса* 2-го ч. была еще въ Оньятѣ; 31 Января, болѣе 150 чел. высшихъ чиновъ допущены были къ цѣлованію руки. Главный Командиръ Графъ *Каза-Эсвіа*, по причинѣ движеній непріятеля, перенесъ главную свою квартиру изъ *Эскориаци* въ *Дуранго*, дабы съ одной стороны прикрыть осаду *Леквенціи*, а съ другой болѣе приблизиться къ берегамъ *Эбро*. Генералъ *Кордова* раздѣлилъ свое войско на 3 колонны, изъ коихъ одна назначена въ *Кастилію*, другая чрезъ *Логрону* въ *Наварру*, а третья въ *Бискаію*. Съ другой стороны авангардъ Карлистскаго корпуса, назначеннаго въ Новую *Кастилію* подъ командою *Батанеро*, Адъютанта *Мерини*, также перешелъ въ сію провинцію. Генералъ *Итуральде* доставилъ Военному Министру слѣдующее о семъ офиціальное донесеніе: „Главная квартира *Дикастильо* 31 Января. Вчера въ сумеркахъ назначенная въ новую *Кастилію* колонна, прибыла изъ *Мендавіи* въ *Лосъ-Аркосъ*. Переходъ чрезъ *Эбро* совершенъ во 2-мъ часу по полуночи. Когда конница и пѣхота, составляющія авангардъ, прибыли на ту сторону рѣки, Христиносы, находившіеся въ монастырѣ *Св. Мартенъ*, открыли противу нихъ огонь, на который долго наше войско отвѣчало и потомъ продолжало свой походъ. Непріятельскій уронъ состоитъ въ 8 убитыхъ и 7 плѣнныхъ, между коими и 1 Офицеръ. У насъ не было ни одного раненаго. — Благоволите о семъ довести до свѣдѣнія Короля.“ (подписалъ) *Францискъ Итуральде*.

— Письмо изъ *Байонны* отъ 6-го ч. содержитъ слѣдующее: Когда въ *Витторіи* недавно происходилъ разбитіе плѣнныхъ, то Карлистовъ, было 15 чел. меньше, нежели Христиносовъ, Генералъ *Кордова* отдалъ большее число, ибо Карлистскій Офицеръ далъ ему честное слово, что недостающіе 15 Христиносовъ при первомъ случаѣ будутъ присланы. Помнятый Офицеръ былъ потомъ *Кордовой* приглашенъ на обѣдъ, Офицеры Королевы угощали такъ же Карлистскихъ Офицеровъ, и когда при выходѣ сихъ послѣднихъ, чернь покушалась напасть на нихъ, *Кордова* далъ имъ 50 уланъ, подъ защитою коихъ, разбѣгавшіе Карлистскіе военно-плѣнные выступили изъ города.

12-го Февраля.

Король занимался вчера съ Графомъ *Монталиве*, а потомъ съ Г-мъ *Тьеръ* и Маршаломъ *Мезонъ*. Въ 3 часа прибыли Гг. *Дюпенъ*, *Созе* и *Пасси*, и по выходѣ ихъ отъ Короля, приняты потомъ Е. В. были нынѣшніе Министры Гг. *Аргу*, *Дюперре*, *Мезонъ*, *Дюшатель* и *Персилъ*.

— Изъ *Байонны* пишутъ отъ 8-го Февраля: „Письма изъ *Оньятѣ* подтверждаютъ извѣстіе о движеніяхъ войска *Кордовы*, отправившагося 3-мя колоннами въ *Кастилію*, *Наварру* и *Бискаію*; главная квартира находится нынѣ въ *Логронъ*. *Эсвіа* съ своимъ войскомъ стоялъ въ *Дуранго*. Изъ *Сарагоссы* получено извѣстіе, что портреты Гг. *Мартина-де-ла-Роса* и *Торрено*, какъ начальниковъ партій, произведшей распушеніе Палатъ, тамъ сожжены. Депутатамъ Провинціи *Арагонской* Гг. *Поло* и *Монжъ*, тоже случилось. (A.P.S.Z.)

Испанія.

Мадридъ, 3-го Февраля.

Всѣ нынѣшніе переговоры одинаковый имѣли успѣхъ. Г. *Истуритъ*, рѣшительно отказался отъ вступленія въ Министерство. Г. *Мендизабаль* до Марта, то есть до открытія Палатъ, охотно принимаетъ Министерство Иностранныхъ Дѣлъ. Министры все время посвящаютъ на совѣщанія съ Депутатами, болѣе имѣющими на дѣла вліяніе; конъ всѣ почти принадлежатъ къ оппозиціи, желая согласиться съ ними до развѣзда ихъ въ провинціи; не менѣе также совѣтуются о планѣ финансовъ, который по слухамъ, на слѣдующей недѣлѣ объявленъ будетъ.

gout, *Guizot* и *Duchatel*. О godzinie 4-tej Xiąż *Talleyrand* znowu miał z Królem rozmowę. Wkrótce potem rozeszła się pogłoska, że PP. *Dupin*, *Passy* i *Sauzet* znowu do Króla na obiad zaproszeni byli. To pewna, że do wczorajszego wieczora nie jeszcze nie było postanowiono.

— Rząd otrzymał wczora przez telegraf wiadomość o ostatniemъ Poselstwie Prezydenta *Jackson*. Depesza w tej rzeczy naszego Posła w Londynie, datowana 9-go Lutego o pół do 3-ciej z północy, brzmi tak: „Prezydent *Jackson* dnia 19 Stycznia wniósł na Kongress Poselstwo, w którym podaje przyjęcie prawa, zamknięcia portów Amerykańskich dla Francuzkich okrętów.“

— Kapitan okrętowy *Choisy*, na miejscu P. *Jubelin*, który dla choroby do Francji powrócić musiał, na Gubernatora Francuzkiej Guyanny mianowany został.

— Według najnowszychъ wiadomości od granic Hiszpańskich, główna kwatera *Don Carlosa* dnia 2 była jeszcze w *Onate*. Dnia 31 Stycznia więcej, niżli 150 osób rang wyższych dopuszczonych było do ucałowania ręki. Główny Dowódzca Hrabia *Casa-Eguja* z przyczyny poruszeń nieprzyjaciela, główną swą kwaterę z *Escoriazy* do *Durango* przeniósł, ażeby, z jednej strony oblężenie *Lequeitio* zastąpić, z drugiej zaś, więcej się ku brzegom *Ebru* zbliżyć. Jenerał *Cordova* wojsko swe na trzy podzielił kolumny, z których jedną do *Kastylii*, drugą przez *Logrono* do *Nawarry*, a trzecią do *Biskai* przeznaczył. Z drugiej strony przednia straż korpusu Karolistowskiego, przeznaczona do Nowej *Kastylii* pod dowództwem *Batanero*, Adjutanta *Meriny*, dostała się także do tej prowincyi. Jenerał *Ituralde* przesał do Ministra wojny następujące urzędowe o tém doniesienie: „W głównej kwaterze *Dicastillo* 31 Stycznia. Zawczora o zmroku, przeznaczona do Nowej *Kastylii* kolumna z *Mendavi* do *Los-Arcos* przybyła. Przejście *Ebru* uskuteczniło o godzinie 1-ey z północy. Żołnierze jazdy i piechoty, przednią straż składający, przybyli na tamtą stronę rzeki, przeciw którym *Krystyniści*, znajdujący się w klasztorze *San-Martin*, rozpoczęli ogień, na który nasze wojska długo odpowiadali, po czemъ pochod swój odbywali dalej. Nieprzyjaciel utracił przy témъ 8 zabitychъ i 7 zabranychъ w niewolę, między którymi 1 oficer. Z naszej strony nie mieliśmy żadnego ranionego. Chcemy donieść o témъ Królowi.“ (podpis.) *Francisco Ituralde*.

— List z *Bayonny* pod dniem 6 zawiera, co następuje: Gdy niedawno w *Vittorii* odbywała się wymiana jeńców, *Karoliści*, których 15 mniej było, aniżeli *Krystynistów* Jenerał *Kordova* wydał jeszcze przewyższającą liczbę, gdy Oficer *Karolistowski* dał mu słowo honoru, że niedostający 15 *Krystynistów*, przy pierwszej okoliczności odesłani będą. Wspomniany oficer był potem przez *Kordowę* do stołu zaproszony, także oficerowie Królowej przyjmowali *Karolistowskich* oficerów, i gdy przy wywiezieniu tychъ ostatnichъ, pospólstwo okazywało chęć burzenia się, *Kordova* przydał imъ 50 proporców, pod zastawą których wymienieni jeńcy *Karolistowscy* opuścili miasto.

Dnia 12.

Król pracował wczora z Hrabią *Montalivet*, a potem z P. *Thiers* i Marszałkiem *Maison*. Około 3-ciej przybyli PP. *Dupin*, *Sauzet* i *Passy*, a gdy ci od Króla wyszli, przyjęci byli przez J. K. M. dotychczasowi Ministrowie PP. *Argout*, *Duperré*, *Maison*, *Duchatel* i *Persil*.

— Piszą z *Bayonny* pod 8-mym Lutego: „Listy z *Onate* potwierdzają wiadomość o poruszeniachъ wojska *Kordowy*, które się trzema kolumnami do *Kastylii*, *Nawarry* i *Biskai* udało, a z kąd główna kwatera teraz w *Logrono* się znajduje. *Eguja* był ze swojemi w *Durango*. Z *Saragossy* dowiadujemy się, że Panów *Martinez-de-la-Rosa* i *Torreno*, jako naczelnikówъ stronnictwa, które rozwiązanie Izby rządziło, wizerunki tam spalone zostały. Deputowanychъ prowincyi *Arragonii* PP. *Polo* i *Monge*, podobnyż los spotkał. (A.P.S.Z.)

Hiszpania.

Madryt, dnia 3 Lutego.

Wszystkie dotąd układania się jednaki miały skutek. P. *Isturitz* ostatecznie odmówiłъ wejscia do Ministerium. P. *Mendizabal* chętnie przyymuje do Marcy, to jest, do otwarcia Izby, kierunekъ interesówъ zewnętrznych. Cały czas Ministerium poświęca teraz na konferencye z Depntowanymi, więcej wpływu mającemi, którzy wszyscy prawie do opozycyi należą, a z którymi chce się porozumieć przedъ ichъ rozjechaniem się na prowincye; niemniej też naradzają się nad planemъ finansow, który, podługъ rozszerzonej pogłoski, w następnymъ tygodniu będzie ogłoszony.

— Генералы *Мина* и *Кордова*, получили большіе кресты ордена *Карла III*.

— Въ сегоднейшей придворной газетѣ напечатанъ циркуляръ къ внутреннимъ начальствамъ отъ Г-на *Мендизабала*, касательно распущенія Кортесовъ и созванія новыхъ выборовъ на 27-е ч. Февраля. Въ циркулярѣ семь упомянуто о непреложныхъ основаніяхъ свободной и законной системы Правительства, и объявлено, что Министерство никогда не отступитъ отъ правилъ прописанныхъ въ программѣ отъ 14-го Сентября; далѣе приглашаетъ всѣхъ просвѣщенныхъ согражданъ, а также друзей истинной свободы и Престола, согласиться на общее мнѣніе, что пока Правительство остается безъ помощи чиновъ, ничего важнаго предпринято не будетъ; напоследокъ говорить о неограниченномъ доврѣіи, какое Правительство по возстановленіи мира и утвержденіи блага и славы Испаніи, полагаетъ въ великодушій Испанскаго народа, въ содѣйствіи всѣхъ благомыслящихъ и въ усердіи всѣхъ начальствъ.

— Распущеніе Кортесовъ хорошо было принято во всѣхъ провинціяхъ. *Бадахосъ*, *Касересъ*, *Бургосъ*, *Валладоліда*, *Андухаръ* и другіе города, объявили уже согласіе свое на сей Министерскій поступокъ.

— Вчера, 2-го Февраля, согласіе распущенныхъ Кортесовъ насчетъ доврѣія, читано было на публичныхъ площадяхъ съ обыкновенными обрядами. Отрядъ конницы національной гвардіи присутствовалъ при семъ объявленіи.

— Генераль *Альмодасаръ* напоследокъ сюда прибылъ. Предъ отъездомъ своимъ изъ арміи съ Генераломъ *Кордосомъ* положили ожидать благоприятнаго времени года, для рѣшительнаго предпріятія. Онъ надѣется, что наборъ 100,000 чел., въ половинѣ Апрѣля будетъ конченъ, и дѣйствія тогда должны начаться. *Кордова* вовсе не думаетъ объ отставкѣ; напротивъ онъ писалъ къ первому Министру, поздравляя его съ счастливымъ распущеніемъ Чиновъ, и вмѣстѣ удостоверяетъ о совершенной своей преданности къ дѣламъ Королевы.

— 1-го ч. с. м. придворная газета въ чрезвычайномъ прибавленіи обнародовала рапортъ о занятіи крепости *del Hort* конституціонными войсками. Гарнизонъ съ своими Командирами *Моралисъ* и *Супера* разстрѣленъ.

— Вдовствующая Королева, постановленіемъ 28-го Января повелѣла, чтобы до крайнихъ Испанскихъ городовъ на Французской границѣ, со стороны Олеронъ, ежедневно посыланъ былъ курьеръ. Исполненіе сего начнется съ нынѣшняго числа.

— Распущеніе Кортесовъ, произвело въ Барцеллонѣ большое впечатаніе. 1-го Февраля привезено туда изъ Англіи 17,000 ружьевъ и 690,000 кремней. (A.P.S.Z.)

Бельгія.

Брюссель, 9-го Февраля.

Графъ *Дитрихштейнъ* Австрійскій Уполномоченный отправился въ Парижъ. Во время отсутствія заступать будетъ его мѣсто Баронъ *Тьерри*.

— Князь Оporto (Принцъ *Фердинандъ* Саксенъ-Кобургскій) 8-го ч., по той причинѣ, что почтальонъ выломилъ себѣ на дорогѣ руку, прибылъ поздно изъ Ахена въ Лютихъ; его привѣтствовали 21 пушечнымъ выстрѣломъ при встрѣчѣ начальства, а на другой день присутствовалъ при смѣртѣ войска. Въ Лютихъ осматривалъ оныя мануфактуры и заводы.

— Рапортъ Полковника *Пондта*, о употребленіи войскъ для казенныхъ работъ, напечатанъ и разданъ былъ въ Палатѣ Представителей. (A.P.S.Z.)

Италія.

Римъ, 30-го Января.

Сегодня видѣли мы здѣсь тайнаго Португальскаго Посланника, который долженъ былъ ходатайствовать о признаніи *Донны Маріи* отъ здѣшняго Двора. Появленіе его соединено было съ толь странными обстоятельствами, что полагать должно, что онъ присланъ Французскимъ Правительствомъ, дабы учинить сіи переговоры. Не исходя въ разсмотрѣніе, скоро ли, или поздно согласится на признаніе Португальскаго Правительства Святая Столица, удивительно то, что для сей миссіи употребленъ кунецъ, кажется родомъ изъ Франкфурта на Майнѣ и проживающій въ Страсбургѣ, который однако жъ отсюда принужденъ былъ выѣхать обратно; дабы ея подвергаться болѣе молвъ.

— Кавалеръ *Себрегонди*, отозванъ своимъ правительствомъ, дабы опять въ Ломбардіи вступить въ прежнюю должность. Папа удостоилъ его отличною благосклонностію, и пожаловалъ ему званіе Графа *Палатина*. Чрезъ годъ опять его сюда ожидаютъ.

— Генераловъ *Мина* и *Кордова* otrzymali wielkie krzyże orderu *Karola III-go*.

— Dzisiejsza gazeta dworska zawiera okólnik do władz krajowych, wydany przez P. *Mendizabal*, względem rozwiązania Korteżów i zwołania nowych obiorów na 27 Stycznia. W okólniku tym namieniono o nieodmiennych zasadach, wolnego i prawego systematu Rządu, i oświadczone, że Ministerium nigdy się nie odda od zasad, wyrzeczonych w programacie 14-go Września. Wzywa dalej wszystkich oświeconych obywateli, oraz przyjaciół prawdziwej wolności i tronu, do powszechnej przychylić się opinii, iż dopóki Rząd zostaje bez wsparcia Stanów, żadne niebezpieczne pospiechy nie zaydą; w końcu mówi o nieograniczonem zaufaniu, które Rząd, za przywróceniem pokoju i ustaleniem dobra i sławy Hiszpanii, wspaniałości Narodu Hiszpańskiego, w przykładaniu się wszystkich dobrze myślących i w gorliwości władz wszystkich pokłada.

— Rozwiązanie Korteżów we wszystkich prowincjach bardzo dobrze przyjęte zostało. *Badajoz*, *Caceres*, *Burgos*, *Valladolid*, *Andujar* i inne miasta, dały już poznać zgodzenie się swoje na ten krok Ministerium.

— Wczora, 2 Lutego, zezwolenie rozwiązanych Korteżów na Votum Zaufania, ze zwyczajnymi uroczystościami, na placach publicznych odczytane zostało. Oddział jazdy gwardyi narodowej asystował temu ogłoszeniu.

— Generał *Almodavar* nakoniec tu przybył. Przed odjazdem od woyska umówili się z Generałem *Kordową*, oczekiwać pomyślniejszey pory roku, dla stanowczego przedsięwzięcia. Spodziewa się on, że za ciąg 100,000 ludzi, około połowy Kwietnia ukończonym zostanie, i wtedy działania zacząć się powinny. *Kordowa* zgoda nie myśli o usunięciu się: pisał owszem do pierwszego Ministra, winszując mu szczęśliwego rozwiązania Stanów, a razem zupełne swe oddanie się sprawie Królowey oświadcza.

— Gazeta dworu w numerze dnia 1-go t. m. w dodatku nadzwyczajnym ogłosiła rapport o wzięciu twierdzy *del Hort* przez woyska konstytucyjne. Załoga z dowódcami swemi, *Moralis* i *Sirera*, została rozstrzelana.

— Królowa, wdowa, przez postanowienie 28 Stycznia, rozkazała, ażeby ze stolicy do ostatnich miast hiszpańskich na granicach Francyi, ze strony Oleron, codziennie goniec był posyłany. Zaczyna się to spełniać dnia dzisiejszego.

— Rozwiązanie Korteżów wielkie w Barcellonie sprawiło wrażenie. 1-go Lutego przybyło tam z Anglii 17,000 karabinów i 690,000 skałek. (A.P.S.Z.)

БЕЛГІА.

Bruksella, 9 Lutego.

Хрabia *Dietrichstein*, Полномочник Австрійскій, до Парыжа wyjechał. Przez czas niebytności zastępować go będzie Baron *Thierry*.

— Xiążę Oporto (Xiążę *Ferdynand* Sasko-Koburgski), który 8-go z przyczyny, że postylion w drodze rękę sobie złamał, późno z Akwisgranu do Leodyum przybył, wystrzałami z dział 21 razy, i przez władze był powitany, a nazajutrz rano na przeglądzie woyska był obecnym. W Leodyum rękodzielnie i zakłady oglądał.

— Raport Półkownika *Puydt*, o użyciu woysk do robot publicznych, wydrukowano i w Izbie Reprezentantów rozdano. (A.P.S.Z.)

WЕООНУ.

Rzym, dnia 30 Stycznia.

W dniu dzisiejszym widzieliśmy tu tajemniczego Posła Portugalskiego, który o uznanie *Donny Maryi* u tutejszego Dworu starać się miał. Ukazanie się jego było z tak dziwnemi okolicznościami połączone, iż rozumiećby należało, że on przez Rząd Francuzki był posłany, ażeby te układy rozpocząć. Nie wchodząc w roztrząsanie, azali uznanie Rządu Portugalskiego, długo lub krótko przez Stolicę Świętą nastąpić może, jednak to jest dziwno, że do tej misyi, kupiec, podobno rodem z Frankfortu nad Menem i w Straßburgu zamieszkały, wybrany został, który jednak ztąd, ażeby dalej posądzanym nie bydz, powrót swój przedsięwziąć musiał.

— Kawaler *Sebregondi*, przez Rząd swój odwołany został, ażeby urząd, który mu był powierzony, znowu w Lombardyi objąć. Papież zaszczycił go wielkiem odznaczeniem i godnością Hrabiego *Palatino* udarował. Za rok spodziewają się go tu znowu.

— Ежедневно нынѣ увеличивается число иностранцевъ, и нынѣшній карнавалъ былъ гораздо веселѣе, нежели съ начала полагали. Между знатнѣйшими путешественниками, сюда прибывшими, находится Принцъ Іоаннъ Адольфъ Шварценбергъ съ своимъ семействомъ.

— Изъ Порто д'Анзо уведомляютъ, что 28-го числа, видѣнъ былъ флотъ, состоящій изъ 8 военныхъ кораблей; но по большой отдаленности нельзя было узнать какой онъ принадлежалъ націи; вѣроятно это была Сардинская эскадра, вышедшая изъ Ливорны.

2-го Февраля.

Вчера предъ полуднемъ въ тайной Консistorіи, по обыкновеннымъ обрядамъ, Папа возвелъ въ Кардиналы: Монсиньоре Делла Дженга Серматтеи, племянника Леона XII, Архіепископа Феррарскаго (род. въ Ассиси, 4-го Декабря 1801) и Монсиньоре Жана Лежюръ де Шесерю (рожд. въ Ментъ, 28-го Января 1768), Бордоскаго Архіепископа. Г. Бурбонъ дель Монте, изъ благородной Папской гвардіи отправился вчера курьеромъ въ Бордо, съ извѣстіемъ о семъ наименованіи, а Монсиньоре Ріаріо, въ концѣ сей недѣли, тудаже поѣдетъ, для врученія грамоты новому Кардиналу. Феррарскій Архіепископъ, прибылъ сюда еще предъ наименованіемъ своимъ, а вчера принималъ поздравленіе Духовенства, Дипломатическаго Корпуса и Дворянства. Въ сей же Консistorіи предъ возведеніемъ Кардиналовъ, Папа наименовалъ 25 Епископовъ и Архіепископовъ. Въ числѣ сихъ находится Принцъ Фридрихъ Шварценбергъ, Докторъ Богословія, Домицелларій Зальцбургской Каѳедры, назначенный Архіепископомъ сей Діоцезіи. Принцъ не достигъ еще 27 лѣтъ, и по настоящему въ Епископы молодъ; однако Папа самъ далъ ему на сие разрѣшеніе, потому что изъ 14 голосовъ, онъ 12 имѣлъ на свою сторону. Для Франціи избрано 5 Епископовъ. Для Республики Новой Гренады, Папа избралъ недавно Прелата Людвигъ Іосифа Серрано въ Епископы Ст. Марта, въ Карагенской провинціи. Прочіе Епископы предназначены въ разные страны католическаго христіанства. Въ сей же Консistorіи пожалованы омофоры Патріарху Антиохійскому и Митрополитамъ Ессскому, Лембергскому, Кельнскому и Зальцбургскому. Папская рѣчь еще неизвѣстна.

— Сегодня въ часъ по полуночи, послѣ совершеннаго истощенія, скончалась здѣсь Наполеонова мать, Марія Летиція Бонапарте. Она родилась 24-го Августа 1750 года въ Аяччіо, изъ фамиліи Рамолини, и проживала здѣсь съ 1814 года. Уже нѣсколько лѣтъ, какъ она лишилась зрѣнія и по причинѣ перелома ноги не оставляла постели; она видалась только съ нѣкоторыми коротко съ нею знакомыми; двоюродный братъ ея Кардиналъ Фешъ, безпрестанно при ней находился, и до послѣдней минуты не отходилъ отъ ея постели. Со времени паденія Наполеона, сія женщина, видѣвшая нѣкогда короны на головахъ всѣхъ своихъ дѣтей, получала извѣстія только о нещастіяхъ своей фамиліи, и по сему заслуживала сожалѣніе всего свѣта. Последнее печальное извѣстіе о кончинѣ Княгини Монтефортской, наиболее для нее было чувствительно, ибо она чрезвычайно ее любила. Въ исторіи міра ни одна женщина не претерпѣла столько превратностей судьбы, сколько Летиція Бонапарте, и вѣроятно никого не испытала судьба столь тяжкими напастями, принудивъ испытать до послѣдней капли чашу горестей. Когда узнали въ публикѣ, что ей сдѣлалось хуже обыкновеннаго, а сегодня разошелся слухъ о ея смерти, сначала не хотѣли тому вѣрить; ибо вѣсть о кончинѣ ея нѣсколько уже разъ была распространяема. Удивительно то, что не хотѣли вѣрить, чтобы мать великаго человека могла сойти съ театра свѣта. Изъ послѣднихъ минутъ ея жизни можно заключать, что она не терпала присутствія ума, но тихо и спокойно уснула.

Туринъ, 6-го Февраля.

При Королевскомъ Дворѣ наложенъ трауръ на 20 дней въ память умершей Ея В. Королевы обихъ Сицилій.

— На горахъ нашихъ опять много выпало снѣгу, такъ, что Французская почта, прибыла днемъ позже. (А. Р. С. З.)

Разныя извѣстія.

Изъ Варшавы пишутъ отъ 15-го Февраля: „8-го числа с. м., вечеромъ скончался здѣсь на 77 году отъ роду, Е. Преосвященство Епископъ Плоцкій и Кавалеръ орденовъ: Бѣлаго Орла и Св. Станислава 1-й степени, Адамъ Пражмовскій. (D. P.)

— Прибыла ту терзъ codziennie wiele cudzoziemców, i tegoroczny karnawał był daleko weselszym, aniżeli początku rozumiano. Między znakomitszymi podróżnikami, którzy tu przybyli, znajduje się Xiążę Jan Adolf Schwarzenberg ze swoją familią.

— Donoszą z Porto d'Anzo, że dnia 28 widziano flotę, z 8-miu wojennych okrętów złożoną, które, dla wielkiej odległości, nie można było rozpoznać, do jakiego należała narodu; była to podobno Sardyńska eskadra, która z Livorny wypłynęła.

Dnia 2-go Lutego.

Wczora przed południem Papież na tajnym Konsystorzu, podług form zwyczajnych, Monsignore Della Genga Sermattei, synowca Leona XII, Arcybiskupa Ferrary (ur. w Assisi 4-go Grudnia 1801), i Monsignore Jean Lesure de Cheverus (ur. w Mayenne 28 Styż. 1768) Arcybiskupa z Bordeaux, wyniósł na Kardynałów. Dla zawiezienia tej nominacji do Bordeaux, P. Bourbon del Monte, z gwardyi szlacheckiej Papiezszej, wczora gońcem wyjechał, a Monsignore Riario w końcu tego tygodnia tamże wyjedzie, dla wręczenia Breve nowemu Kardynałowi. Arcybiskup Ferrary jeszcze przed swoim mianowaniem tu przybył, i wczora przyjmował powinshawania Duchowieństwa, Korpusu Dyplomatycznego i Szlachty. Na tymże Konsystorzu, przed mianowaniem Kardynałów, mianował Papież 25-ciu Biskupów i Arcybiskupów. Między temi znajduje się Xiążę Fryderyk Schwarzenberg, Doktor Teologii i Domicyllarz Katedry Salzburskiej, na Arcybiskupa tej dycezyi. Xiążę nie ma jeszcze zupełnych 27 lat wieku, i właściwie na Biskupa byłby za młody; sam Papież jednak wydał mu tę dyspensę, ze względu, że Xiążę, podczas wyboru, ze 14 głosów, 12 miał za sobą. Francya otrzymała 5-ciu Biskupów. Dla Rzeczypospolitej Nowej-Grenady, Papież nie dawno mianował Prałata Ludwika Józefa Serrano na Biskupa St. Marta w prowincyi Kartageny. Dałsi Biskupi przeznaczeni są do różnych części Katolickiego Chryścianstwa. Palliusz na tymże Konsystorzu przeznaczono Patriarsze Antyochijskiemu, i Metropolitom Aixskiemu, Lwowskiemu, Kolonjskiemu i Salzburskiemu. Mowa Papiezska jeszcze nie jest wiadoma.

— Dzisiaj w nocy o godzinie 1-szej, po zupełnym osłabieniu, umarła tu matka Napoleona, Pani Marya Laetitia Bonaparte. Urodziła się 24 Sierpnia 1750 roku w Ajaccio, z domu Ramolini, a mieszkała tu od roku 1814. Od kilku lat już pozbawiona wzroku, i z przyczyny złamania nogi, bawiąc się łóżkiem, obcowwała z niewielką tylko zaufaniem osobami; przyrodni brat jej, Kardynał Fesch, ciągle był przy niej, i do ostatniej chwili łóżka jej nie odstępował. Od upadku Napoleona, Dama ta, która niegdyś na głowach wszystkich swych dzieci korony widziała, o nieszczęściach tylko swojej familii odbierała wiadomości, i przez to na politowanie całego świata zasługiwała. Ostatnia smutna wiadomość, o śmierci Xiężny Montfort, naywięcej ją dotknęła, gdyż Xiężnę tę bardzo lubiła. Żadna w dziejach świata niewiasta, tyle odmian, losu, przez tak długi czas i z takim szczęściem nie pokonywała, jak Laetitia Bonaparte, i zapewne żadnej też los później tak ciężkimi doświadczeniami nie ucisnął i do spełnienia gorzkiego kielicha nieszczęść aż do ostatniej kropli nie przymusił. Za ledwo dowiedziano się w publiczności, że stała się, jak zwyczajnie, dzisiaj o jej śmierci z początku nie chciano wierzyć, gdyż wieść o jej zgonie kilka już razy rozgłaszana była. W tém nawet zdaje się coś osobliwszego, że przypuścić nie chciano, ażeby matka wielkiego człowieka z teatru świata zeyść mogła. Z jej ostatnich chwil życia, widzieć tylko można było, że przytomności umysłu nie traciła, lecz łagodnie i spokojnie zasnęła.

Turyn, dnia 6-go Lutego.

Dwór Królewski przywdział żałobę na dni 20, po śmierci N. Królowej Jej Mości Ohojey Sycylii.

— W górach naszych znowu wiele spadło śniegu, tak, że poczta francuzka o cały dzień później przybyła. (A. P. S. Z.)

Rozmaite Wiadomości.

Donoszą z Warszawy pod 15-tym Lutego, że dnia 8-go t. m. opuścił ten świat, przeżywszy lat 77, s. p. JW. JX. Adam Prażmowski, Biskup Płocki, Kawaler orderów Orła Białego i S. Stanisława 1-ey klasy. (D. P.)

О ИСКУСТВЕННЫХЪ АЛМАЗАХЪ, НОВОМЪ СВОЙСТВѢ И ПРИМѢНЕНІИ УГОЛЬНОЙ КИСЛОТЫ.

(Продолженіе.)

Парижская Академія Наукъ, въ засѣданіи 12-го ч. Октября прош. г. занималась однимъ изъ любопытнѣйшихъ дѣйствій, какое только могло появиться въ наукахъ, т. е. растопленіемъ и даже превращеніемъ въ твердое тѣло газа угольной кислоты.

Всякому извѣстно, что газъ есть вещество въ природномъ состояніи, и подъ вліяніемъ законовъ дѣйствующихъ на поверхность земли, всегда летучее; и потому легко понять, что сіе состояніе, равно какъ и состояніе земныхъ тѣлъ есть всегда относительное, зависящее отъ нѣкоторыхъ условій, съ перемѣною коихъ, и тѣ разныя состоянія тѣлъ должны измѣняться; изъ сего явствуетъ, что еслибъ температура атмосферы, или самой земли весьма возвысилась, то твердые тѣла легко бы могли перейти въ жидкія, а жидкія въ воздухообразныя и т. д., а посему и металлы перешли бы въ текучее состояніе, вода превратилась бы въ пары, и даже ртуть сдѣлалась бы частію газовъ атмосферы; противное же тому воспослѣдовало бы при уменьшеніи оной, ибо ртуть могла бы замерзнуть, вода превратилась бы въ ледъ, даже воздухъ при благопріятныхъ обстоятельствахъ дѣйствія холода близъ поверхности земли, могъ бы обратиться въ тѣло жидкое.

Если всѣ планеты солнечной системы, имѣютъ видъ подобный землѣ, и если несомнительно, что вся масса теплоты, согревающая землю, происходитъ отъ солнца и при поверхности оной наибольшее сосредотчивается, въ такомъ случаѣ, сіи разныя состоянія тѣлъ, могутъ на нѣкоторыхъ изъ нихъ оказываться: поелику такія, какъ напр. Меркурій и Венера несравненно ближе къ солнцу, нежели земля, а потому и сильнѣе согрѣты; другія же, какъ Юпитеръ, Сатурнъ, Уранъ, будучи далѣе, не столько нагреваются.

Вникнувъ въ сіе подробнѣе, нельзя не удивиться, какъ человекъ, умѣя перемѣнить условія, управляющія симъ состояніемъ, успѣлъ также преобразовать состояніе обыкновенныхъ тѣлъ — И такъ примѣненіемъ теплоты или холода, какъ равномерно и соединеніемъ холода на оныя дѣйствующаго перемѣнилъ онъ тѣло изъ твердаго состоянія въ жидкое, даже въ газъ и напротивъ помощію огня на пр. плавить металлы и другія твердыя вещества, воду и ртуть приводить въ летучее состояніе, сіи послѣднія морозить и сгущать помощію холода, также посредствомъ огня нагреваетъ пары и претворяетъ газы въ жидкія тѣла.

Власть человека, какъ въ семь, такъ и въ другихъ вещахъ, хотя всегда ограничена, однакожь приведенные примѣры достаточны къ точному понятію основанія сей работы. Мы ежедневно плавимъ металлы, перемѣняемъ воду въ паръ, сгущаемъ оную, и видимъ добровольно ее сгущающуюся и измѣняющуюся въ ледъ. Если воздухъ сопротивлялся донынѣ способамъ сгущенія, и если никакая сила не могла перемѣнить летучаго его состоянія, а давленіе частицъ довело только до мадоважнаго изобрѣтенія, какъ напр. огниво *Biota*: то при настоящей степени познаній, былобы дерзостію утверждать *a priori*, что нельзя перемѣнить его состоянія; ибо и другія тѣла, также летучія, разными средствами приведены въ жидкое состояніе. — Можно здѣсь привести въ примѣръ сѣрникоислый газъ, который нынѣ Химики весьма удобно получаютъ въ жидкомъ состояніи. Газъ сей, коль скоро гнѣтущая его сила искусственнаго холода будетъ уничтожена, тотчасъ переходитъ въ первобытное состояніе.

Перемѣны сіи состоянія тѣлъ, представляютъ человеку средства большой силы, кои онъ употребляетъ къ разпространенію своей власти и могущества. — Взаимное превращеніе воды въ паръ и въ жидкое состояніе, или испареніе и сгущеніе оной, служитъ къ усугубленію давленій и для приведенія въ движеніе тѣхъ огромныхъ машинъ, дѣйствующихъ за тысячу рукъ, которыя съ удивительною быстротою переносятъ суда и корабли по рѣкамъ и морямъ, и движутъ экипажи по чугуннымъ дорогамъ. — Зажженіе пороха, сильный взрывъ сопровождающій оное, происходящій отъ внезапнаго превращенія таковаго изъ твердаго состоянія въ летучее, и коего притомъ части, обращаясь въ газы и расторгая совсѣхъ сторонъ единовременное на нихъ давленіе, стремятся къ занятію нѣсколько сотъ пространствъ мѣста, нежели то, какое прежде занимали, служить новымъ доказательствомъ огромной силы, которую люди наибольше употребляютъ къ взаимному истребленію.

Кромѣ сего посредствомъ перемѣны состоянія

О SZTUCZNYCH DYAMENTACH, NOWEJ WŁASNOŚCI I ZASTOSOWANIU KWASU WĘGLOWEGO.

(Ciąg dalszy.)

Akademija umiejętności Paryzka na posiedzeniu 12 n. s. Października z. r. zajmowała się jednym z najciekawszych faktów, jaki tylko mógł się zjawić w naukach, to jest: stopieniem, a nawet zamienieniem w ciało stałe gazu kwasu węglowego.

Każdy wie dobrze, że gaz: jest to substancja w stanie naturalnym i pod wpływem praw działających na powierzchnię ziemi zawsze lotna; każdy przeto zrozumie łatwo: że ten, stan równie jak każdy stan ciał ziemskich, jest zawsze względnym, zależącym od pewnych warunków, za których zmianą i te rozmaite stany ciał także się zmieniać muszą, z kąd wypada; że jeśli temperatura, bądź atmosfery, bądź ziemi samej bardzo się podniosła, ciała stałe przeyśćby mogły w płynne, płynne do stanu gazow i t. d.; metalle zatem mogłyby przybrać stan ciekły, woda zamieniałaby się w parę, a nawet żywe srebro stałoby się częścią gazow Atmosfery; przeciwne tym skutki nastąpiłyby przez wielkie jej niżenie, albowiemby żywe srebro mogło zmarznąć, woda w lodby się przeistoczyła, a nawet samo powietrze w przyjaźnych okolicznościach parcia zimna przy powierzchni ziemi, na ciało ciekłe mogłoby się zamienić.

Jeżeli wszystkie planety solarnego systematu, podobnego są składu do ziemi; i jeżeli to jest niewątpliwem, że cała masa ciepła, ogrzewającego ziemię, od słońca pochodzi, i przy jej powierzchni najmocniej się koncentruje; tedy te rozmaite stany ciał mogą się na niektórych nawet praktykować; ponieważ jedne jak np. *Mercury* i *Venus* daleko są bliższe słońcu od ziemi, a zatem mocniej ogrzewane, a drugie, jak *Jowisz*, *Saturn*, *Uranus* dalsze, a zatem mniej ogrzewane.

To dobrze pojąwszy, zapewne, że zadziwić się potrzeba, jak człowiek, umiając zmieniać warunki, stanem tym rządzące, potrafił też zmienić stan ciał zwyczajnych. I tak przez zastosowanie ognia lub zimna, jak przez połączenie parcia zimna na nie wywieranego, przeprowadził jedne ze stanu stałego do płynnego nawet do gazu, i nawzajem za pomocą ognia np. topi metalle i inne substancje zsiadłe, wodę i żywe srebro ulatnia, to ostatnie mrozi i ścina za pomocą zimna, którym też zagrzewa; pary i gazy w płyn zamienia.

Władza wszakże człowieka, tak w tej, jak i w innych rzeczach, chociaż jest zawsze ograniczoną, jednakże przywiedzione przykłady, dostateczne są do pojęcia dokładnego, zasady podobnej roboty. Codziennie bowiem topimy metalle, zamieniamy wodę w parę, zagęszczamy ją i widzimy dobrowolnie zagęszczającą się i zamieniającą się w lód. — Jeżeli powietrze opierało się dotąd sposobom jego zagęszczenia, i jeżeli żadna siła stanu jego lotnego nie potrafiła zmienić, a cząstkowe uciskanie doprowadziło tylko do małej wagi wynalazku, jak np. krzesiwa *Biota*, tedy w dzisiejszym stanie wiadomości, byłoby za śmiałem twierdzić *a priori*, że stanu jego zmienić niepodobna, albowiem i inne ciała, również lotne, przez rozmaite sposoby w płynne zamienione zostały. — Możemy tu przytoczyć gaz podkwas siarczany, który Chemicy dzisiaj w stanie ciekłym bardzo łatwo otrzymują. — Gaz ten, skoro siła go ugniatająca sztucznego zimna zniesioną zostanie, szybko do pierwiastkowego stanu powraca.

Te odmiany stanu ciał, dają człowiekowi działające wielkiej energii, których do rozszerzenia swojej władzy i potęgi używa. — Wzajemne przeyscie wody do stanu pary i do stanu ciekłego, czyli jej parowania i zagęszczania się, służy do podnoszenia tłoków, i do wprawiania w ruch tych potężnych machin, tysiące rąk zastępujących; które z dziwną szybkością, przenoszą statki i okręty po rzekach i morzach, i toczą pojazdy po żelaznych kolejach. — Zapalenie prochu, gwałtowna towarzysząca temu eksplozya, od nagłego przeyscia jego ze stanu stałego do lotnego zależąca, którego zatem części zamieniając się w gazy i ze wszystkich stron wywierając na się parcie jednoczesne, do zajęcia kilkaset razy większego miejsca, od tego jakie przedtem zajmowały, dają, nowym jest dowodem ogromnej siły, której ludzie najczęściej do wzajemnego wyępienia się używają.

Prócz tego, skutkiem zmiany stanu ciał, a mianow-

тъль, а именно превращенія жидкости въ газъ, получается искусственный холодъ, въ коемъ не только ртуть, но и винный спиртъ мерзнетъ. Кажется, *Гуттонъ* упоминаетъ первый, о замороженіи виннаго спирта при 79°, въ чемъ посредствомъ искусственнаго раствора, другіе ниже 59° не могли успѣть, онъ умѣлъ уже воспользоваться симъ свойствомъ: ибо тѣло въ состояніи газа, не можетъ превратиться въ жидкое, какъ теряя большое количество удѣльнаго теплотвора, и напротивъ не можетъ содѣлаться газомъ; какъ отнимая у окружающихъ тѣлъ весь тотъ теплотворъ, который оно потеряло. И симъ то образомъ *Г. Юсси*, заморозилъ ртуть въ термометрическомъ шарикѣ, направляя на нее струю газа жидкой сѣрнистой кислоты, испаряющагося изъ особеннаго сосуда.

Твердое или жидкое тѣло, временно превращенное въ паръ, а потомъ сгущенное и напротивъ; или же газъ приведенный въ жидкое состояніе, стремится возвратитъ свое первобытное состояніе насильственно, а потому въ рукахъ человека находятся средства большой силы, которые въ состояніи произвести непредвидимыя слѣдствія.

Касательно примѣненія сихъ средствъ къ употребленію и къ потребностямъ промышленности, все дѣло состоитъ въ легкомъ и недорогомъ производствѣ сихъ преобразованій и въ употребленіи оныхъ по волѣ и надобности. — Это именно то же самое, что произошло съ порохомъ, а особливо съ парами.

Еслибы мы какой либо газъ, изобильно существующій въ природѣ, успѣли привести въ жидкое состояніе и содержать оный въ приличныхъ сосудахъ; еслибы мы умѣли управлять его дѣйствіемъ, и успѣхъ такового дѣйствія въ состояніи были бы примѣнить къ столь правильному движенію въ машинахъ, коему въ нѣкоторыхъ нельзя довольно надивиться: въ такомъ случаѣ вся заслуга подобнаго изобрѣтенія, легко могла бы быть оценена; намъ не нужно бы было болѣе ни огня, ни дровъ, и симъ образомъ избѣгли бы издержекъ, коимъ въ движеніи машинъ водяными парами подвергаться должно.

Но сей важный вопросъ еще неразрѣшенъ, а сгущеніе газа угольной кислоты, (о коемъ нынѣ говорить будемъ) и превращеніе онаго въ жидкій, кажется предвѣщаетъ близость сего событія.

(Окончаніе въпредъ.)

РАЗНЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Въ Кельнѣ составилось общество Акціонеровъ, съ цѣлію облегчить лицамъ, желающимъ отправиться въ Лондонъ, путешествіе туда и проживаніе. На сей предметъ будутъ учреждены на Рейнѣ пароходы, на коихъ чрезъ нѣсколько дней можно быть въ Лондонѣ, гдѣ на счетъ сего жъ общества устроены будутъ дома со всеми выгодами для пассажировъ. Издержки на плаваніе туда и обратно, съ содержаніемъ въ Лондонѣ, будутъ сколь возможно умѣренны, чтобы особамъ даже бѣднѣйшимъ доставить возможность видѣть сей первый Европейскій городъ. (G. C.)

— *Іоаннъ Хризостомъ Пасекъ*, въ лѣтописяхъ своихъ приводитъ, достойную вниманія испытателей природы смѣлость малинковой птички: „Мы расположились (говоритъ онъ) при Козеродахъ, за три недѣли предъ Святками. Странно, что когда мы предъ лагеремъ построили шалашъ изъ березовыхъ вѣтвей, то въ тотъ же самый день Подорожникъ началъ вить гнѣздо у самыхъ дверей моего шалаша; сдѣлавъ оное, птичка сѣла на листьяхъ и вывела двухъ птенцовъ. Въ семъ шалашѣ, сдѣланъ былъ изъ досокъ столъ, на козлахъ стоящій, за которымъ ѣли, пили, играли въ карты, кричали, иногда стрѣляли; она сидѣла спокойно, нисколько не пугаясь, хотя это было въ концѣ стола; когда хотѣла пици, то собирала предъ лошадьми овесъ. Эти двое птенцевъ, вышли, выросли и вывелись.“

— Въ 1750 году, какой то сумазбродъ предвѣщалъ, что весь Лондонъ провалится отъ землетрясенія; одному шарлатану пришло на мысль изобрѣсть пилюли, кои, какъ онъ увѣрялъ, предохраняютъ отъ землетрясенія.

— Въ окрестностяхъ Аѳинъ найденъ окаменѣлый ночный сторожъ, какъ бы хотѣлъ приложить къ губамъ трубу. Нѣкто изъ ученыхъ утверждалъ, что окаменѣлость сія, можетъ достигать 405 года до Рождества Христова, когда Спартаецъ *Лизандеръ* взялъ Аѳины. Два Нѣмецкіе филолога, вели о томъ большой споръ: хотѣлъ ли этотъ сторожъ трубить 10-й или 11-й часъ, а одинъ Англичанинъ, заключалъ по лицу окаменѣлаго человека, что онъ трубилъ набать во время пожара. (R. L.)

Опечатка. Въ первой Статѣ о *Искусственныхъ Алмазахъ* на стр. 113 Лит. Вѣст., въ 30-й строкъ снизу, вмѣсто, напечатаннаго: *но кромѣ сего и она сама можетъ соединяться съ углемъ*; читать должно: *но кромѣ сего и сама онъ можетъ соединяться съ углемъ*.

ВИЛЬНА. Типограф. А. Марциновскаго. Печатать дозволяется. Февраля 18 д. 1836 г. — Цензоръ Стат. Совѣт. и Кав. Левъ Боровскій.

вие преѣзція плыну до стану газу, otrzymuje się sztuczne zimno, w którym nie tylko żywe srebro, lecz i wyskok marznie. Zdaje się, że pierwszy *Hutton*, który o zamrożeniu wyskoku w 79° wspomina, a do jakiego stopnia, przez sztuczne mieszaniny niżej 59° przysię inni nie mogli, umiał już korzystać z tej własności: ciało albowiem w stanie gazu, nie może się na płynne zamienić, jak tylko tracąc ogromną ilość gatunkowego ciepła, i nawzajem: nie może do stanu gazu powrócić, jak zabierając od ciał otaczających wszystek ten ciepłik, który utraciło. Tym to sposobem *P. Bussy* zamroził żywe srebro w kulce termometru, kierując nań strumień gazu płynnego podkwasu siarczanego, z osobnego uwalniającego się naczynia.

Ciało zsiadłe, lub płynne, chwilowo w parę zamienione, a potem zagęszczone, i nawzajem albo też gaz do stanu ciekłego doprowadzony, pierwiastkowy swój stan zawsze są gotowe z wielką odzyskiwać gwałtownością; w ręku zatem człowieka, są działacze ogromnej siły, zdolne sprawić niewyrachowane skutki.

Co do zastosowania tych sposobów, do użycia i do potrzeb przemysłu, cała sztuka zależy na zdziałaniu łatwem i nie kosztownem tych przeobrażeń i na kierowaniu niemi podług woli i potrzeby. To jest właśnie, co się stało z prochem, a nadewszystko z parą.

Gdybyśmy gaz jakiś, obficie w przyrodzeniu rozlany, zdołali do stanu ciekłego przyprowadzić i utrzymać go w apparatach stosownych; gdybyśmy potrafili kierować jego działaniem; i skutek takowego działania umieli zastosować do ruchu tak regularnego w machinach, jakiemu się w parowych wydziwić nie można: podówczas cała zasługa podobnego odkrycia, łatwo dałaby się ocenić; nie potrzebowalibyśmy więcej ani ognia, ani opatu, a przez to oszczędziłoby się znaczne koszta, jakich w kierowaniu machin parą wodną uniknąć niepodobna.

To wszakże wielkie zadanie nie zostało jeszcze rozwiązane, a zagęszczenie gazu kwasu węglowego (o którym teraz mamy mówić) i zamienienie go w płynny, rokować zdaje się bliską tego epokę.

(Dokończenie nastąpi.)

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

W Kolonii zawiązało się towarzystwo akcyonaryuszów, mające na celu ułatwienie podróży do Londynu i pobytu tamże osobom, któreby miały ochotę lub potrzebę tam przebywać. W tym celu będą zaprowadzone na Renie statki parowe, na których można za dni kilka dostać się do Londynu, gdzie znowu kosztem tegoż towarzystwa będzie urządzony dla passażerów hotel, wystkie obejmujący wygody. Ceny kosztów żeglugi tam i napowrót, wraz z utrzymaniem na miejscu w Londynie, mają być, ile możliwości, umiarkowane, a żeby osobom, nawet mniej zamożnym, ułatwić zwiedzenie tego pierwszego Europy miasta. (G. C.)

— *Jan Chryzostom Pasek* w pamiętnikach swoich przytacza godną zastanowienia Badaczy natury odwagę małej ptaszynki: „Stanęliśmy (mówi) pod Kozierodami na trzy niedziele przed Świątkami. To cudowna, że kiedy mi zbudowano przed namiotem chłodnik z brzoźowego chrustu, zaraz w tymże dniu począł sobie robić gniazdo trznadel, u samych drzwi mego namiotu, a w płocie owego chłodnika, zbudowawszy je, siadł na swoich jaykach i wylągl młode. W owym chłodniku był stół z tarcie na soszkach zrobiony. U tego stołu jadano, pijano, w karty grywano, wołano, strzelano czasem, a ptak siedział i nie obawiał się najmniejszej rzeczy, choć to było w rogu stołu; gdy mu się jeść chciało, to zbierał przed rumakiem owies. Wysiedział tedy owo swoje potomstwo, wychował i wyprowadził.“

— W roku 1750, jakiś szaleniec prorokował, że cały Londyn zapadnie przez trzęsienie ziemi. Bezczelnemu jednemu szarlatanowi, przychodzi do głowy wymyślić pigułki, które, jak zaręczał, miały być lekarstwem na trzęsienie ziemi.

— W okolicy Aten odkryto skamieniałego nocnego stróża, w postaci, jakoby chciał trąbę do ust przyłożyć. Któryś z uczonych utrzymywał, iż skamieniałość ta sięga r. 405 przed narodz. Chr., kiedy Spartańczyk *Lysander* dobył Ateny. Dwóch Niemieckich filologów zacięty spór toczyło o to: czyli ten nocny stróż chciał otrębywać dziesiątą lub jedenastą godzinę, a pewien Anglik wniosł z twarzy skamieniałego trupa, iż trąbił na gwałt w czasie pożaru. (R. L.)